

δὲ καὶ ἤρωσ, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ δράματος ὑπῆρξε Φώτιος ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἐκτοτε φοβεροὶ ἀφορισμοὶ, ὕβρεις ἀγενεῖς καὶ κατάραι διαταράσσουσι τὴν ἱεράν τοῦ Φωτίου σκιάν. Μέχρι δὲ τῆς σήμερον οἱ ἀδυσώπητοι αὐτοῦ ἐχθροὶ οὐκ ἐπαύσαντο τοῦ διασύρειν τὴν ἱεράν τοῦ ἀνδρὸς μνήμην, τοῦ συκοφαντεῖν καὶ ἀγενῶς αὐτὸν ὑβρίζειν. Ἄλλ' ἡ ἀψευδῆς ἱστορία ἐγκατέλειπεν ἡμῖν εὐτυχῶς μνημεῖα ἐφ' ὧν ἐρειδόμενοι δυνάμεθα ν' ἀπολυτρώσωμεν τὸ ἱερόν τοῦτο ὄνομα ἀπὸ τῶν κακεντρέχων στομάτων ἐκείνων, οἵτινες πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως πειρῶνται ὅπως ἀμαυρώσωσι τὰ μνημεῖα αὐτοῦ. Τὰ δὲ μνημεῖα ταῦτα εἰσὶν αὐτὸς ὁ βίος τοῦ ἀνδρὸς.

Τοῦ μεγάλου, ὅθεν, τούτου ἀνδρὸς, τοῦ συμβόλου τούτου τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς αὐτονομίας, τοῦ ἡγεμόνος τῆς παλιγγενεσίας τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Ἐπιστημῶν κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, τοῦ ἀτρομήτου ἀθλητοῦ τοῦ παλαίσαντος γενναίως καὶ κατὰ μυρίων πειρασμῶν πρὸς ὑποστήριξιν δικαιώματος χρησιμεύσαντος ἀείποτε ὡς ἴδιον γνώρισμα καὶ σημεῖον ἐνότητος τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, τοῦ περιδόξου, τέλος, Φωτίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου τὴν βιογραφίαν ἀναλαβόντες ὅπως ἐκθέσωμεν αἰσθανόμεθα τὸν κάλαμον ἡμῶν λίαν ἀσθενῆ ὅπως τοιούτου καὶ τηλικούτου ἀνδρὸς τὰς πράξεις καὶ τὰ κατορθώματα ἐξιστορήσωμεν. Πεποιθότες ὅμως ἐπὶ τῇ ἐπιεικείᾳ ὑμῶν προβαίνομεν θαρραλέως ὅπως σκιαγραφήσωμεν τοῦλάχιστον τὸν ἄνδρα ὑπὸ τοιαύτην ἐθνικὴν ἔποψιν.

Πρὶν ἢ δ' ἀρξώμεθα ὅπως ἐξετάσωμεν τὰς πράξεις καὶ τὰς ὑπηρεσίας ἃς προσήνεγκε τῇ ἡμετέρᾳ φιλολογίᾳ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ ἐξετάσωμεν ὁποῖός τις ὑπῆρξε καθόλου ὁ ἀνήρ. Πρὸς τοῦτο θέλομεν ἐπαναλάβει αὐτολεξεῖ ὁ, τι ὁ σφοδρότερος τῶν κατηγορῶν αὐτοῦ ὁ γάλλος Ἀβδᾶς Ἰαγῆ-